

Subota, 12. studenog 2016.
Filozofski fakultet, dv. 17

Sudjeluju magistri povijesti promovirani
2014-2016.

9.00 Uvodna riječ: doc. dr. sc. IGOR DUDA

9.10

TINA FILIPOVIĆ, Agitacija i propaganda u
Jugoslaviji 1945-1952.

JOSIPA MARIĆ, Katolička crkva i komunistički
režim u Hrvatskoj 1945-1955.

VLADIMIR GRUIČIĆ, Goli otok: od usmenog
svjedočanstva do biopolitičke paradigme

10.15 Stanka

10.25

IVAN SMOLJAN, Društvene i gospodarske promjene
u Pazinu 1945-1955.

MIRNA LADAŠIĆ, Kultura putovanja u Međimurju
od 1950-ih do 1970-ih

SEMIR KOLJIĆ, Nezaposlenost u Hrvatskoj 1960-ih

11.30 Stanka

11.45

LANA KRVOPIĆ, Radnice, kućanice i potrošačice.
Svakodnevnica zaposlenih žena u Hrvatskoj 1970-ih

JASMINA TANOVIĆ, Svakodnevnica mladih u Hrvatskoj
1970-ih i 1980-ih godina

VEDRAN STANIĆ, Studentski protesti u Zagrebu
1968. i 1971.

12.50 Završetak

TINA FILIPOVIĆ

Agitacija i propaganda u Jugoslaviji 1945-1952.

Formiranjem komunističke vlasti u Jugoslaviji razvio se i razgranati državni aparat, u čijem je sastavu od 1945. godine djelovao Odjel za agitaciju i propagandu. Agitprop je vršio nadzor nad ideološkim pitanjima, obavljajući poslove cenzuriranja, kritiziranja, ali i savjetovanja po svim pitanjima kulturne politike. Čitava je faza njegova djelovanja nazvana agitprop kulturom zbog njegove odgovorne uloge nad oblikovanjem kulturno-umjetničkog života Jugoslavije. Utjecaj na narodne mase bio je izniman radi potrebe aktiviziranja naroda za izvršenje raznih političkih planova i osiguravanja podrške aktualnoj politici. U procesu stvaranja snažnog socijalističkog društva Agitprop je pročešljao sve postojeće kanale, od medijskog i javnog života, preko obrazovanja, gospodarstva i umjetnosti, pa sve do seoske i radničke svakodnevice. No, preobrazbe sustava izazvane vanjskopolitičkim obratima i domaćim društvenim prilikama direktno su utjecale na agitaciju i propagandu, dovodeći u pitanje samo postojanje aparata. Oblikovanje specifične narodne svijesti putem agitpropovskog je djelovanja uvelike doprinijelo stvaranju socijalističkog društva u Hrvatskoj.

JOSIPA MARIĆ

Katolička crkva i komunistički režim u Hrvatskoj 1945-1955.

Komunizam i kršćanstvo dvije su potpuno različite ideologije koje su u opoziciji. Njihova nespojivost na ideološko-filozofskoj razini uzrok je sukoba između komunizma i Katoličke crkve, što je vidljivo i na primjeru Jugoslavije, odnosno Hrvatske. Komunistička ideologija provodi se kroz udžbenike, tisak i ostale medije. Uvođenjem civilnoga braka, organiziranjem omladinskih akcija za vrijeme misa te ukidanjem vjeronauka kao obveznoga predmeta narušava se vjerski život katolika. Odnos Katoličke crkve i komunističkoga režima dodatno otežava obustavljanje katoličkoga tiska, zatvaranje sjemeništa i katoličkih škola, konfiskacija crkvenoga posjeda te sve veći progon svećenika-neistomišljenika. Kulminacija sukoba Crkve i države događa se 1945. kada biskupi 20. rujna 1945. izdaju Pastirsko pismo prigodom Biskupske konferencije i otvoreno napadaju komunistički režim. Odnos dodatno pogoršava slučaj Stepinac 1946. godine. Crkvu se želi odvojiti od Vatikana. Godine 1952. dolazi do prekida diplomatskih odnosa između Vatikana i Jugoslavije, a ponovna uspostava odnosa događa se tek 1970. godine.

VLADIMIR GRUIČIĆ

Goli otok: od usmenog svjedočanstva do biopolitičke paradigme

Rezolucijom Informbiroa 1948. godine i otvaranjem kaznionice na Golom otoku stvoreni su uvjeti za internaciju političkih zatvorenika. Metodom usmene povijesti pokušali smo prikazati svakodnevicu zatvorenika koristeći memoare, intervjue sa zatvorenicima i analizu dokumentarnih filmova o ovoj temi. Teorijsku literaturu Michela Foucaulta o stvaranju zatvorskog sustava pokušali smo usporediti sa zatvorskim sustavom na Golom otoku. Djelima Giorgia Agambena o ideji koncentracijskog logora, izvanrednog stanja u političkoj teoriji i prikazom *homo sacra*, čovjeka bez političkih prava, pokušali smo prikazati bio-političku paradigmu na Golom otoku. Renata Jambrešić Kirin prikazala je kroz svjedočanstva političkih zatvorenika svakodnevicu na otoku Sv. Grgur koji je djelovao u sklopu Golog otoka. Intervjuima zatvorenika i analizom dokumentarnih filmova o Golom otoku prikazali smo njihovu svakodnevicu i odnos prema internaciji.

IVAN SMOLJAN

Društvene i gospodarske promjene u Pazinu 1945-1955.

Rad je nastao s ciljem osvjetljavanja nekih aspekata društvene i gospodarske povijesti Pazina u prvom desetljeću nakon Drugog svjetskog rata. Istraživanje se temelji na analizi članaka *Glasa Istre* iz navedenog razdoblja, građi dostupnoj u Državnom arhivu u Pazinu, kao i na drugoj relevantnoj literaturi. Život u poslijeratnom Pazinu bio je težak, obilježen obnovom porušenog grada, infrastrukture i prometa, ali i cjelokupnog načina života. Jedan od važnijih događaja u ovom razdoblju je dolazak Međusavezničke komisije za razgraničenje u Pazin. Zdravstvene i socijalne prilike bile su na niskom stupnju razvoja, kao i prometna infrastruktura, međutim, pokrenuti su neki projekti značajni za daljnju revitalizaciju ovog prostora. Razvija se i školstvo te kulturni i sportski život, sve pod budnim okom vlasti. Poljoprivreda, obrtništvo, trgovina i turizam redovito se susreću s velikim razvojnim problemima. Kraj promatranog razdoblja donosi prve impulse industrijalizacije u Pazin i upravo će industrija biti determinanta daljnjeg razvoja grada.

2

MIRNA LADAŠIĆ

Kultura putovanja u Međimurju od 1950-ih do 1970-ih

Tema rada je kultura putovanja u Međimurju u razdoblju od pedesetih do sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća. Sama povijest moderne i suvremene kulture putovanja seže još u 19. stoljeće i borbe radnika za kraće radno vrijeme, što je sa sobom donosilo višak slobodnog vremena i, između ostalog, mogućnost planiranja putovanja. Opisana se kultura na području Međimurja razvija upravo u promatranom razdoblju koje je obilježeno jugoslavenskim socijalizmom. Temelj istraživanja je tjednik *Međimurje*, promatran u razdoblju od 1953. do 1979., koji donosi brojne vijesti vezane uz sve aspekte kulture putovanja. Naglasak je na putovanjima samih građana, koji su ujedno bili i radnici, djeca, srednjoškolci i umirovljenici, na popularna izletnička odredišta u Jugoslaviji i inozemstvu. Na samom kraju rada nalaze se savjeti za put koje je danas posebno zanimljivo pročitati. Kroz rad se pokušava odgovoriti na pitanje koliko Međimurci prate trendove u čitavoj zemlji i koji su ključni pokretači kulture putovanja u Međimurju.

SEMIR KOLJIĆ

Nezaposlenost u Hrvatskoj 1960-ih

Nezaposlenost šezdesetih godina jasno ocrta mijene socijalističkog režima, odnosno ukazuje na posebnosti jugoslavenskog socijalizma, tog „ekscentričnog člana porodice socijalističkih zemalja“. U radu su prikazane dvije metode kojima se vlast služila kako bi zaustavila rast nezaposlenosti – prijevremeno umirovljivanje i odlazak na privremeni rad u inozemstvo. Prijevremeno umirovljivanje nije moglo omogućiti značajno rješavanje problema nezaposlenosti. Bila je to vatrogasna mjera koja je mogla prouzročiti probleme u mirovinskom sustavu u budućnosti i korištena je u svrhu zbrinjavanje viška rada, a ne otvaranja novih radnih mjesta. Odlazak na privremeni rad u inozemstvo također nije polučio željene rezultate: namjera je vlasti bila da odlazi nekvalificirana radna snaga iz područja s najvećom stopom nezaposlenosti, a događalo se upravo suprotno – velikim dijelom odlazila je kvalificirana radna snaga i to iz razvijenih područja, s manje izraženom stopom nezaposlenosti. Navedene metode prikazane su kroz kritičku analizu tekstova iz *VUS-a* te filmova *Kad budem mrtav beo*, *Specijalni vlakovi* i *Čovik od svita*.

LANA KRVOPIC

Radnice, kućanice i potrošačice. Svakodnevica zaposlenih žena u Hrvatskoj 1970-ih

Od kraja 19. stoljeća žene su smatrane dijelom većeg socijalističkog pokreta u kojem je trebala biti ostvarena njihova emancipacija. Problemi žena, posebice radnica, u socijalističkim državama bili su slične naravi. Od osnutka socijalističke Jugoslavije ključne teme vezane uz žene bile su njihova emancipacija, izjednačavanje s muškarcima, otvaranje jaslica, vrtića, društvenih restorana i uključivanje žena u društveno-političku aktivnost. Ideja o emancipaciji žena bila je teoretski dobro zamišljena, a razlozi zašto se ona nije u potpunosti ostvarila do kraja sedamdesetih mogu se pronaći u vlasti koja je donosila zakone, a nije ih provodila, u cjelokupnom društvu u kojem je i dalje bilo prisutno tradicionalno razmišljanje te u slabijim ekonomskim mogućnostima pojedinih poduzeća koja iz istog razloga nisu mogla pomoći svojim zaposlenicama. Literatura, novinski tisak, statistički podaci i filmski izvori pružaju djelomičnu sliku o položaju žena radnica te njihov pogled na vlastiti život u socijalističkoj Hrvatskoj tijekom sedamdesetih godina.

JASMINA TANOVIĆ

Svakodnevica mladih u Hrvatskoj 1970-ih i 1980-ih godina

Nakon završene osnovne škole mladi u Hrvatskoj mogli su birati između zapošljavanja i nastavka školovanja u gimnaziji ili strukovnoj školi. Oni koji su završili gimnaziju upisivali su fakultet. Mladi koji nisu bili iz mjesta u kojem su studirali živjeli su u studentskim domovima, kod rodbine ili u podstanarstvu. Veliki broj studenata radio je za vrijeme studija. Ljeti su mladi mogli ići na ljetovanje, raditi preko omladinskih servisa, pohađati političku školu u Fažani, pridružiti se omladinskim radnim akcijama ili biti kod kuće. Ljetovati su mogli preko Ferijalnog saveza koji je imao omladinska odmarališta diljem Jugoslavije. Krajem sedamdesetih godina, po uzoru na punk rock koji je nastao u Velikoj Britaniji, u Jugoslaviji se stvara glazba novog vala. Mladi na selu vodili su nešto drugačiji način života od mladih u gradu. Većinu svog slobodnog vremena provodili su pomažući roditeljima na imanju, a ostatak slobodnog vremena provodili su u raznim sportskim aktivnostima i zabavi.

VEDRAN STANIĆ

Studentski protesti u Zagrebu 1968. i 1971.

Godine 1968. i 1971. važne su u jugoslavenskoj povijesti, to su godine u kojima su mase po prvi put javno i glasno izrazile svoje nezadovoljstvo stanjem u društvu. Mladi izlaze na ulice, postavljaju pitanja i traže konkretne akcije i mjere za prevladavanje krize u kojoj se društvo našlo. Nije slučajnost što se tih godina događaju protesti. Šezdesete godine su godine liberalizacije u Jugoslaviji, ali isto tako i godine u kojima se počinju uviđati određene pukotine u sustavu. Stasa nova, mlada generacija, rođena nakon rata, zbog čega dolazi i do sukoba generacijskog mišljenja. Također tih godina mladi prosvjeduju diljem svijeta, stoga su i ti događaji imali određenog utjecaja na zbivanja u Jugoslaviji. Tijekom 1971. mladi čine dio pokreta Hrvatskog proljeća te često svojim radikalnim istupima nanose štetu pokretu. Njihovi zahtjevi su u nekim točkama potpuno različiti, čak i dijametralno suprotni onima šezdesetosmaša, ali neki zahtjevi su identični. U izlaganju ću ukazati na uzroke studentskog nezadovoljstva 1968. i 1971. te ih povezati s općim stanjem u jugoslavenskom društvu na prijelazu iz šezdesetih u sedamdesete godine. Također u izlaganju će biti riječi o metodologiji i izvorima kojima sam se koristio te o istraženosti ove teme u hrvatskoj historiografiji.